ಡಾ|| ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ*

ಭದ್ರಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಪರಿಸರದ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು

ಭದ್ರಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಇಂದಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ (ಅಕ್ಷಾಂಶ ೧೩°–೪೩', ರೇಖಾಂಶ ೭೫°–೩೮'). ಭದ್ರಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ನೈರುತ್ಯಕ್ಕೆ ೧೮ ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾನದಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦ ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತುಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತರೀಕೆರೆ ಹಾಗೂ ನರಸಿಂಹರಾಜಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಅರೆಮಲೆನಾಡಿನ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉದುರೆಲೆಯ ಆರ್ದ್ರ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಕಾಡು ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿದೆ. ಭದ್ರಾ ನದಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹರಿದು ಬಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡಿನ ಬಯಲನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗೂ ಬಯಲುನಾಡುಗಳ ಸಂಧಿ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಇಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ೯೦೦ ಮಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಮಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿ ಆರ್ಕೆಯನ್ ಪ್ರಕಾರದ ಧಾರವಾಡ ಶಿಲಾರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ವಾಡ್ ಜೈಟ್ (ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲು) ಹಾಗೂ ಡೋಲರೈಟ ಮುಂತಾದ ಶಿಲೆಗಳು ಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

೧. ಸ್ಥಳಗಳು :

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ (ನೋಡಿ ನಕ್ಷೆ ೧). ಸ್ಥಳ ೧ : ಭದ್ರಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನಿಂದ ವಾಯುವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಈ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ ಈಗಿನ ಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದ ಹಿನ್ನೀರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಇದೆ. ಈ ಸ್ಥಳ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನರಸಿಂಹರಾಜಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಗ್ಗುಲಿನಲ್ಲಿ (ಬಿ ಭಾಗ) ಬಹುಭಾಗ ಜಲಾಶಯದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಬಹುಕಾಲ ಮುಳುಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಶಿಲಾಯುಗದ ಭೂ ಪದರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಪೂರ್ವದ ಮಗ್ಗುಲಿನಲ್ಲಿ (ಎ ಭಾಗ) ತೀರ ಈಚೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪದರಗಳು ಕಿತ್ತು ಮೇಲೆ ಬಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪದರಗಳು ಈಗಿನ ನೆಲಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವೇ ಇಂಚುಗಳಷ್ಟು ಒಳಗಿವೆ.

* ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಶಿಲಾಯುಗದ ಪದರುಗಳ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಒಂದು ಬಂಡಿಯ ದಾರಿ ಈ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಾರಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಒಂದು ಮೀಟರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದಪ್ಪವಿರುವ ಭೂ ಪದರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲ ಕ್ವಾಡ್ಜೈಟ್ ಕಲ್ಲುಗಳ ಸೀಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಉಂಡೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಈ ಕಲ್ಲುಗಳು ಭೂಮಿಯ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲಿನ ಸವಕಳಿ ಮರಳಿನ ಜೊತೆ ಮಿಶ್ರವಾಗಿವೆ. ಈ ಪದರನ್ನು ಆದಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ಉಪಕರಣಭರಿತ ಪದರೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಪದರಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಆದಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕೈಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ II-೬) ಈ ಪದರು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಆವೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹಳದಿ ಅಥವಾ ಕಂದು ಪದರಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಹಳದಿ ಅಥವಾ ಕಂದು ಪದರು ಕೆಲವೆಡೆ ಒಂದು ಅಡಿಗಿಂತಲೂ ದಪ್ಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪದರುಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲ್ಮೈ ಪದರಿದೆ. ಈ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲ್ಪದರದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬೆಣಚುಗಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದಿ ಶಿಲಾಯುಗದ ಉಪಕರಣಭರಿತ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಳೆಯ ಉರುಟಾದ ಉಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಹೊಳೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಜಲಾಶಯದ ನೀರು ಇಳಿದಾಗ ಅಂತ್ಯಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಿಗುವ ಜಾಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲಸಿ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಜಾಗವನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದು.

ಸ್ಥಳ ೨

ಇದು ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ಸಿನ ಒಳಗಡೆ ಇದೆ. ಕ್ಯಾಂಪಸ್ಸಿನ ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಗುಡ್ಡದ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಸುಮಾರು ೬ ರಿಂದ ೧ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಉಪಕರಣಭರಿತ ಪದರು ಇದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳ ೧ ರಷ್ಟು ಹಳೆಯ ಆಯುಧಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನದಿಗರಸಿನ ಉಂಡೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಶಿಲಾಯುಗದ ಮನುಷ್ಯ ತಂದು ಹಾಕಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಗೆತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ಪದರಗಳು ಕಾಣಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳು ನೆಲದಿಂದ ಒಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳ ೩

ಈ ಸ್ಥಳ ಬಿ. ಆರ್. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಡೊಲರೈಟಡೈಕಿನ ಚೂರುಗಳು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕೆಳಗೆ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪದರು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೮ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗದ ಉಪಕರಣಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ಕಲ್ಲಿನ ಸುಂದರವಾದ ಮೊನೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ (ಚಿತ್ರ VI-೨೧). ಈ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ಡೊಲರೈಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕೈಗೊಡಲಿ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿದೆ (ಚಿತ್ರ V) ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ವಸತಿದಿಬ್ಬವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲು ಆಗಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳ ೪

ಭದ್ರಾನದಿಯ ಎರಡೂ ದಡಗಳ ಮೇಲೆ ಭದ್ರಾ ನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಸೇತುವೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವೇ ಫರ್ಲಾಂಗುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಇದು

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತರೀಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬೆಣಚುಗಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶಿಲಾ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದಾದ ಆಯುಧಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಹಾಗೂ ಎರಡು ಮಧ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ.

೨. ಶಿಲಾಯುಗದ ಪ್ರಕಾರಗಳು :

ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ೧) ಆದಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ೨) ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗ, ೩) ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗ, ಹಾಗೂ ೪) ನವಶಿಲಾಯುಗ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವರ್ಗೀಕರಣ ಕೇವಲ ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಆಯುಧಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯು ಬಗೆಗೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸ್ತರಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗಗಳು ನಂತರದ ಶಿಲಾ ಯುಗಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಳಕೆಯಾದ ಕಲ್ಲುಗಳು

ಆದಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ಹಾಗೂ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲು ಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಂಪುಕಂದು ಬಣ್ಣ ದಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ರಚನೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಲ್ಮಶಭರಿತ ವಾಗಿದ್ದು ಆಯುಧಗಳ ಒರಟು ರೂಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಚಕ್ಕೆಗಳ ಗುರುತುಗಳೂ ಅಂಥ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ ವಕ್ರವಾದ ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡ ಬಹುದು.

ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ. ಆಯುಧಗಳು ತೀರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಯವಾದ ಕಪ್ಪು ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾ ಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಲು ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ದಂಥವು. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಉಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನವಶಿಲಾ ಯುಗದ ಆಯುಧ ಡೊಲರೈಟ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸ್ಥಳ ೧ ; ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಒಂದು ಜಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ತಿರುಳುಗಳೂ, ಆಯುಧಗಳೂ, ಅಪೂರ್ಣ ಆಯುಧಗಳೂ, ತ್ಯಜಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳು ಚಕ್ಕೆಗಳೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಆದಿ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು :

೧) ಕೈಗೊಡಲಿ : ಇಲ್ಲಿಯ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಆದಿ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾದರಿ ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನಂತೇ ಅವನ್ನೂ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

ಅ) ಚೂಪು ಮೊನೆಯ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು : ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡ ಗುಂಡಗಿರುವ ಹಾಗೂ ತಿರುಳಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು, ದಪ್ಪ ಚಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಮತಲವಾದ ದಪ್ಪ ಬುಡವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು (II–೬, III–೧೪) ಇಲ್ಲಿ ನೀಳ ಮೊನೆಯು ತೆಳುವಾದ ಆದರೆ ಅಗಲವಾದ ಬುಡವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸೀಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು (II-೫) ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದಂಥವು.

ಆ) ಅಗಲ ಮೊನೆಯ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು : ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಗಳ ತುದಿಭಾಗದ ಅಲಗು ಅಗಲವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಬುಡ ಭಾಗ ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಚೂಪು ಮೊನೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳ ಬುಡಗಳಂತೇ ಇರಬಹುದು (II-೮).

ಇ) ದೀರ್ಘ ವರ್ತುಲಾಕೃತಿಯ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು (I-೪).

ಈ) ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾದ ಸೀಳು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಕಾಣುವ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು. ಅವುಗಳ ಮೊನೆ ಚೂಪಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಗಲವಾಗಿರಬಹುದು (II-೭).

೨) ಸೀಳುಗೊಡಲಿ : ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸೀಳುಗೊಡಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ (ಚಿತ್ರ III-೧೧). ಮತ್ತೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಯುಧವೇ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಡಲಿ ಹಾಗೂ ಸೀಳುಗೊಡಲಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ (ಚಿತ್ರ II-೯).

೩) ಹೆರೆಗತ್ತಿಗಳು : (ಅ) ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ದಪ್ಪ ಸೀಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ (ಚಿತ್ರ I-೨, I-೧೦, IV-೨೦).

(ಆ) ಹೆರೆಗತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮೊನೆಗಳಿರುವ ಆಯುಧ (ಚಿತ್ರ III-೧೫).

(ಇ) ಹೆರೆಗತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬೈರಿಗೆಗಳಿರುವ ಆಯುಧ (IV-೨೧)

೪) ಮೊನೆಗಳು : ಇವುಗಳನ್ನು ಸೀಳುಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸೀಳುಗಳ ಒಂದು ಮೈ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಮೈಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊನೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಧಗಳೆಂದರೆ (ಅ) ತ್ರಿಕೋಣಾಕೃತಿಯ ಮೊನೆಗಳು (ಚಿತ್ರ IV-೧೮) (ಆ) ನೀಳ ಮೊನೆಗಳು (ಚಿತ್ರ IV-೧೯) (ಇ) ಅಗಲ ಮೊನೆಗಳು (ಚಿತ್ರ IV-೨೨).

ತ್ರಿಕೋಣಾಕೃತಿಯ ಮೊನೆಗಳು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಏಣುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತವೆ. ಅದರ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸೀಳಿನ ಗುರುತು ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಅಂಚುಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ತಿರುಳಿನ ಮೂಲೆಯ ಚಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಆ ಚಕ್ಕೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಮೊನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ನೀಳವಾದ ಮೊನೆಗಳನ್ನು ನೀಳವಾದ ಅಲಗನ್ನು ಹೋಲುವ ಸೀಳುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೫) ಬೈರಿಗೆಗಳು : ಬೈರಿಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರಬಹುದಾದ ಈ ಆಯುಧಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚೂಪು ತುದಿಯಿದ್ದು ಆ ತುದಿಯ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣ ಚಕ್ಕೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. (ಚಿತ್ರ VI-೧೮).

ಆಯುಧಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ : ಆಯುಧಗಳು ಉದ್ದದಲ್ಲಿ ೫ ರಿಂದ ೧೪ ಸೆಂ.ಮೀ.ವರೆಗೆ ಇವೆ. ಮೊನೆಯ ಮತ್ತು ಹೆರೆಯುವ ಆಯುಧಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿದ್ದು, ಸೀಳುಗೊಡಲಿಗಳು ತೀರ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಆದಿ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸೀಳುಗೊಡಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು ಆದಿ ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾದರಿ ಆಕಾರವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೋಲದಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಟ ಆದಿ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಈ ಆಯುಧಗಳು ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಇನ್ನಿತರ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೊನೆಗಳನ್ನು ಮುಮ್ಮೈ ಸೀಳುಗಳಿಂದ ತ್ರಿಕೋಣಾದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರು ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಶಿಲಾಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ.[1] ಅದೇ ರೀತಿ ದಪ್ಪವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಸೀಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ಒಂದು ಸಮತಲ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಬಹುಭಾಗ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಆಯುಧ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ ಬಿ. ಆರ್. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಂಥದೇ ಆಯುಧಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರೂಸ್‌ಫೂಟ್ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದವು.[2]

---

1 ಎಮ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ., "ದಿ ಸ್ಟೋನ್ ಯೂಸಿಂಗ್ ಕಲ್ಚರ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿ ಹಿಸ್ಟಾರಿಕ್ ಮೈಸೂರ್, ೧೯೫೬, ಪು. ೧೮.

2 ಅದೇ, ಪು. ೨೨-೨೩.

ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳು

ಸ್ಥಳ ೧ ರಲ್ಲಿ ಬಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೀರ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಧದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಣಗಳ ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆಂಧ್ರದ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಾ–ಭೀಮಾನದೀ ತೀರದ ಅಂತ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಆಯುಧಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಆಕಾರ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ.[3] ಅವು ಉದ್ದದಲ್ಲಿ ೨.೫ ಸೆಂ.ಮಿ. ನಿಂದ ೭ ಸೆಂ.ಮಿ. ವರೆಗೆ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಅಲಗು(ಬ್ಲೇಡು)ಗಳಿಂದ (ಉದ್ದ ಚಕ್ಕೆಗಳಾಗಿ) ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬ್ಲೇಡುಗಳನ್ನು ಕೊಳವೆ ಆಕಾರದ ತಿರುಳುಗಳಿಂದ ಎತ್ತಲಾಗಿದ್ದು ಅಂಥ ತಿರುಳುಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ತಿರುಳಿನಲ್ಲೂ ಉಳಿಯ ಥರದ ಅಂಚಿನ ಆಯುಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ (ಚಿತ್ರ VI, ೧೪), ಬ್ಲೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಮೊಂಡಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅಲಗುಗಳು (ಚಿತ್ರ VI-೩, ೪, ೫) ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಉಳಿಗಳು (ಚಿತ್ರ VI-೧೨) ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹೆರೆಯುವ ಆಯುಧಗಳು ಹಾಗೂ ಮೊನೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ (ಚಿತ್ರ V–೯, ೧೧).

ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳು ಅಚ್ಚ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ಲೇಡುಗಳ ತುದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೊನೆಯಂತಹ ಉಪಕರಣದಿಂದ ಹೊಡೆದ ಗುರುತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಆಯುಧಗಳ ಅಲಗುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಗುರುತುಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೇ ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಬ್ಲೇಡು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಉಳಿಗಳೂ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು (ಚಿತ್ರಗಳು VII, ೧–೭೬) ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹಾಲು ಬಿಳುಪು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದಿಂದ ಒಂದು ಅಡಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಅವು ಸಂಚಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಡಾ॥ ಸಂಕಾಲಿಯಾ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಯಾವುದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಶಕ್ಯತೆ ಇದೆ.[4]

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಜ್ಯಾಮಿತೀಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ತೀರ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಆಕಾರಗಳೆಂದರೆ (೧) ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಗಳು (೨) ಟ್ರಾಪೀಜುಗಳು (೩) ತ್ರಿಕೋಣಗಳು. ಜ್ಯಾಮಿತಿಯವಲ್ಲದ ಆಕಾರಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು :

೧) ಮೊನೆಗಳು : ಮೊನೆಗಳನ್ನು ಬ್ಲೇಡುಗಳಿಂದ, ಸೀಳುಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲ ಕೊಳವೆ ತಿರುಳುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳವೆ ತಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ ಕೊನೆಗೆ ಎತ್ತಿದ ಬ್ಲೇಡುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೊನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸೀಳುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೊನೆಗಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಏಣು ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ತಿರುಳಿನ ಅಂಚನ್ನು ಚಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಆಕಾರ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಮೊನೆಗಳೆಲ್ಲ ೧.೫ ಸೆಂ.ಮಿ. ಯಿಂದ ೫ ಸೆಂ.ಮಿ.ವರೆಗೆ ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೊನೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋನಾಕೃತಿಯ ಮೊನೆಗಳು, ಪತ್ರಾಕಾರದ ಮೊನೆಗಳು, ನೀಳ ಮೊನೆಗಳು, ಕೊಕ್ಕಿನಂಥ

---

3 ಎಂ. ಎಲ್. ಕೆ., ಮೂರ್ತಿ, "ಬ್ಲೇಡ್–ಬ್ಯುರಿನ್ ಎಂಡ್ ಲೇಟ್ ಸ್ಟೋನ್ ಏಜ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಎರೌಂಡ್ ರೇಣಿಗುಂಠಾ" ಹಾಗೂ ಪದ್ದಯ್ಯ ಕೆ., "ದಿ ಬ್ಲೇಡ್ ಟೂಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀ ಆಫ್ ಶೋರಾಪೂರ್ ದೋಆಬ್ ಪೆನಿನ್ಸುಲರ್ ಇಂಡಿಯಾ" ಎರಡೂ ಲೇಖನಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕ "ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ" (ಸಂ) ಎಸ್. ಬಿ. ದೇವ ಹಾಗೂ ಎಂ. ಕೆ. ಧವಳೀಕರ, ಪಾಪ್ಯುಲರ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಾಂಬೆ, ೧೯೮೫.

4 ಸಂಕಾಲಿಯಾ ಎಚ್. ಡಿ., "ಸ್ಟೋನ್ ಏಜ್ ಟೂಲ್ಸ್" ಡೆಕ್ಕನ್ ಕಾಲೇಜ್, ಪೂನಾ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊನೆಗಳು, ಕರ್ಣಿಕೆಗಳೆಂದು ವಿಭಿನ್ನ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

೨) **ಹೆರೆಯುವ ಆಯುಧಗಳು :** ಇವುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸೀಳುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೊಳವೆ ತಿರುಳುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಗರಿಷ್ಠ ಉದ್ದ ಕೂಡ ೫ ಸೆಂ.ಮೀ.ನಷ್ಟಿದೆ. ಕೆಲವು ಆಯುಧಗಳು ಮೊನೆಯಾಗಿಯೂ, ಹೆರೆಯುವ ಆಯುಧಗಳಾಗಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು.

೩) **ಬ್ಲೇಡುಗಳು :** ಹಾಲು ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಬ್ಲೇಡುಗಳು ಉದ್ದದಲ್ಲಿ ೧.೫ ಸೆಂ.ಮೀ. ನಿಂದ ೪ ಸೆಂ.ಮೀ. ಗಳಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಅಗಲದಲ್ಲಿ ೩ ಮಿ.ಮಿ.ಗಳಿಂದ ೫ ಮಿ.ಮಿ.ಗಳವರೆಗೆ ಇವೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬ್ಲೇಡಿನ ಒಂದು ಸಮಾನಾಂತರ ಅಂಚನ್ನು ಮೊಂಡು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಂಚುಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ವಕ್ರವಾಗಿ ಇವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಗರಗಸದಂತಹ ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬೈರಿಗೆಗಳು : ಅವನ್ನು ದಪ್ಪ ಬ್ಲೇಡುಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಸೀಳುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉಳಿಗಳು : ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಈ ಆಯುಧಗಳೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಜೊತೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕೈಗೊಡಲಿ

ಸಿಂಗನಮನೆ ಗ್ರಾಮದ ರಸ್ತೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದ ಗರಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಯುಧ (ಚಿತ್ರ V) ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಮೂಲತಃ ಇದನ್ನು ಸ್ಥಳ ೩ ರಿಂದ ತರಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗರಸನ್ನು ತಂದವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಎಲ್ಲೂ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ವಸತಿ ದಿಬ್ಬ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಆಯುಧವನ್ನು ಡೋಲರೈಟ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಅದರ ಉದ್ದ ೧೪ ಸೆಂ.ಮೀ. ಹಾಗೂ ಅಗಲ ೩.೬ ಸೆಂ.ಮೀ. ಇದೆ.

೩. ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಭಾಗದ ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ತರಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳ ೧ರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ದೊರೆಯುವ ಭೂಸ್ತರಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಕಲ್ಪನೆ ಸಿಗುತ್ತದಾದರೂ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಈ ಆಧಾರ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಆಕೃತಿ ವಿಧಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ಶಿಲಾಯುಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

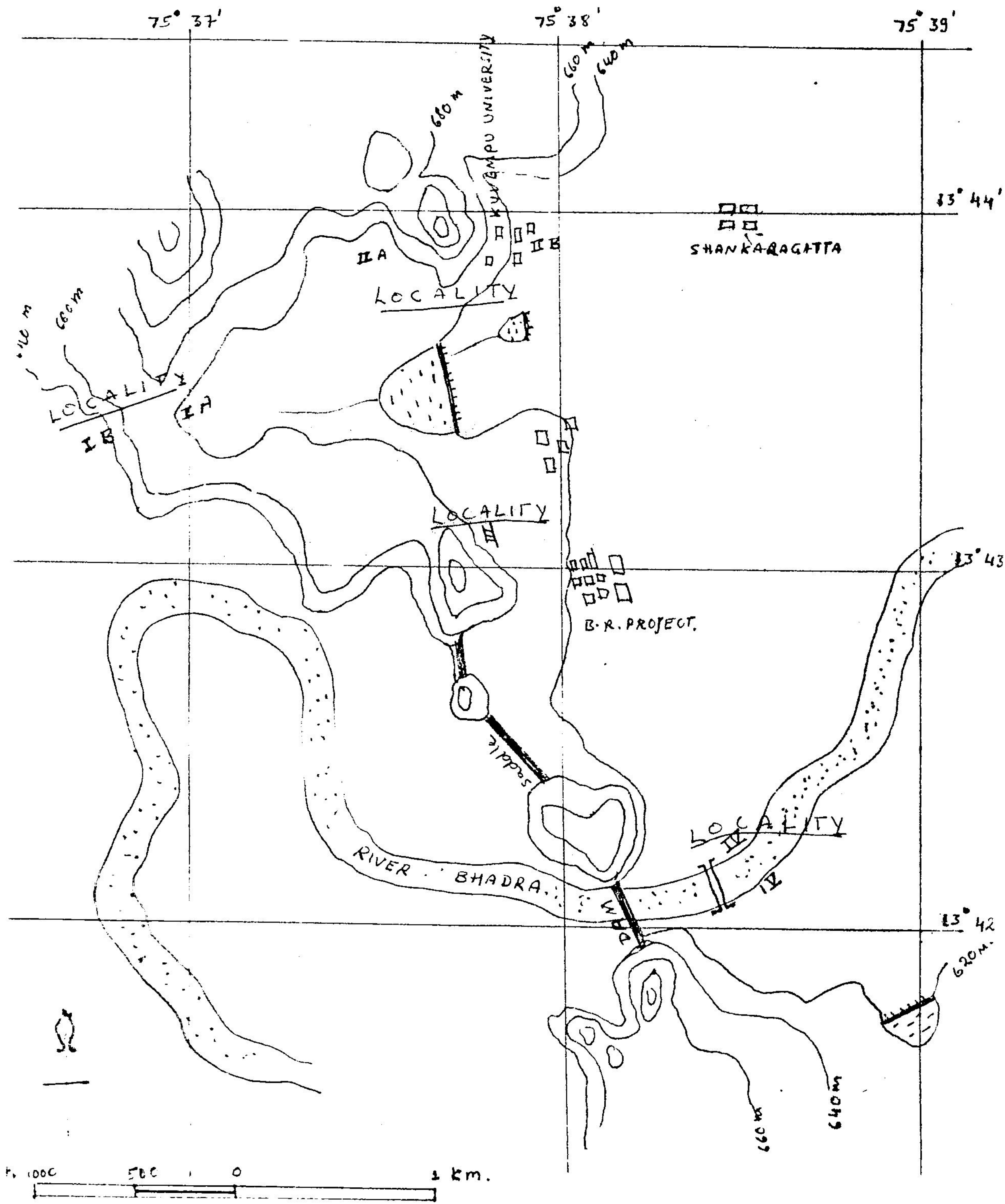
ಶಿಲಾಯುಧಗಳ ಆಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಯುಗದ ಆಕೃತಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮುಂದಿನ ಯುಗದ ಆಯುಧಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲೇ ಆಕೃತಿ ಮಾದರಿಗಳು ತಯಾರಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೇ ಶಿಲಾಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನತರ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲು ಇರುವ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಾಟಗಾರಿಕೆ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದೆ.[5]

ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರು ಕೇವಲ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಆದಿ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅಶ್ಯೂಲಿಯನ್‌ನ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.[6] ಬಿ. ಆರ್. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಆದಿ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದ ಶಿಲಾಯುಧ ಆಕೃತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದವುಗಳು ಏಕಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಏಳುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಆಕಾರದ

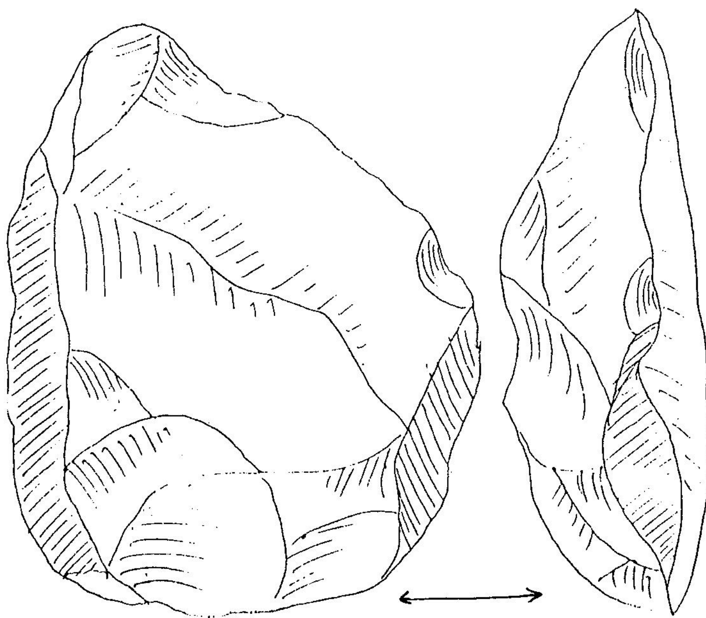
5 ಅದೇ ಪು. ೨೪.

6 ಶೇಷಾದ್ರಿ–ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು, ಪು. ೨೪

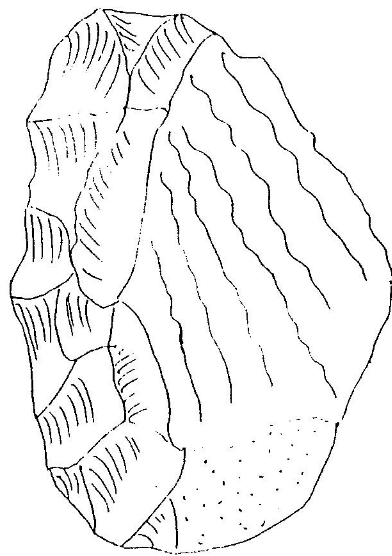

ನಕ್ಷೆ : ೧

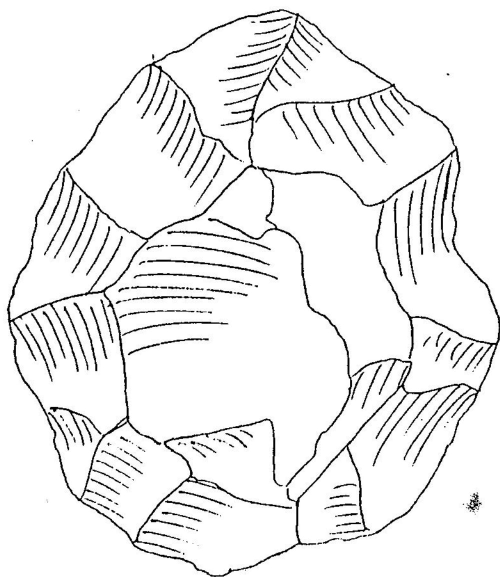
ಭದ್ರಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ಸುತ್ತ–ಮುತ್ತಲಿನ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಗಳು

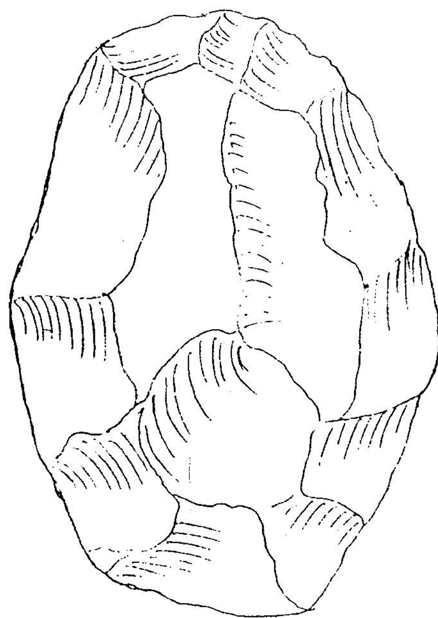

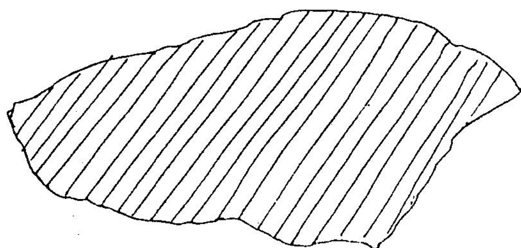
1

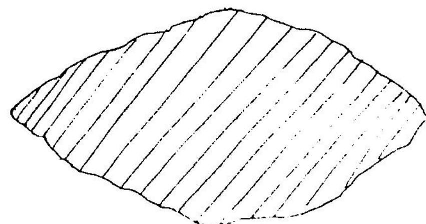

2

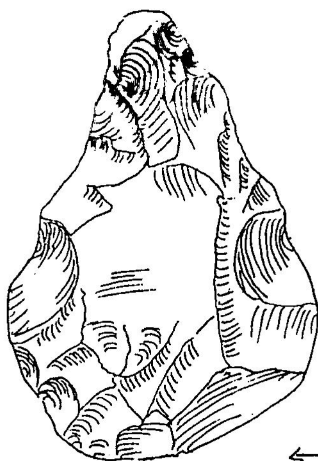

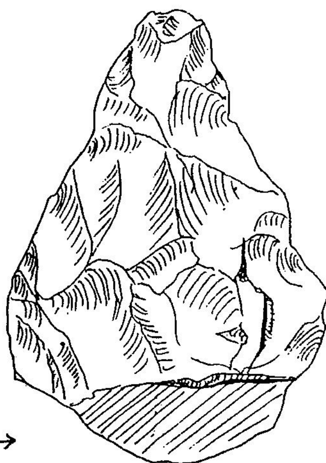

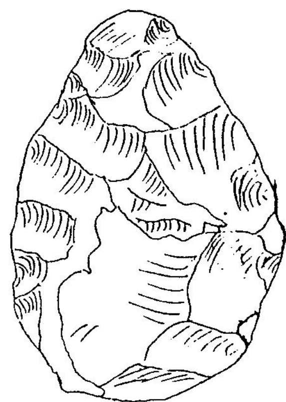

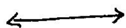

3 ಚಿತ್ರ : I Locality I 4

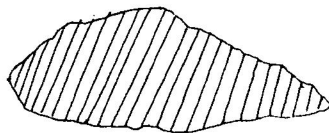

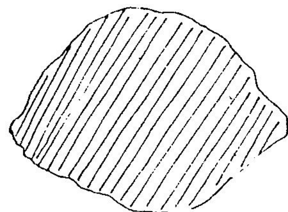

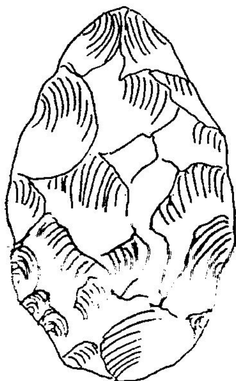

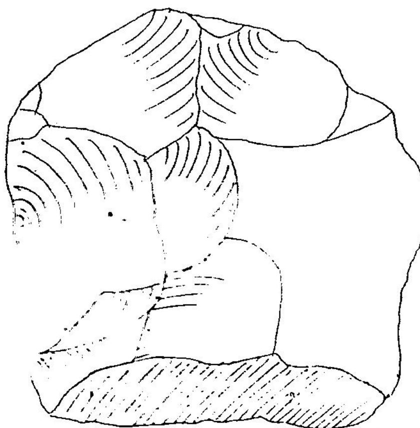
5

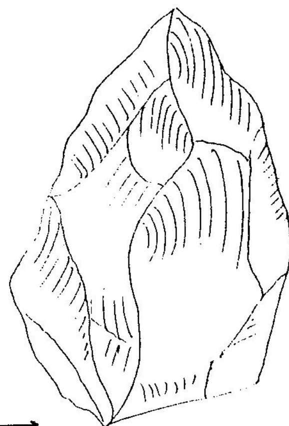

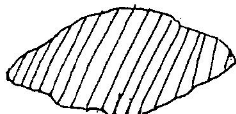

6

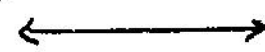

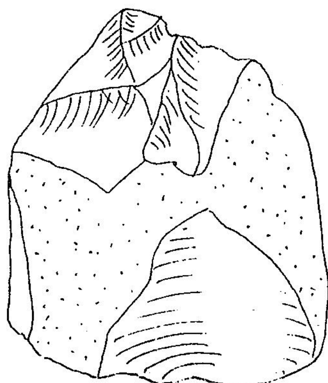

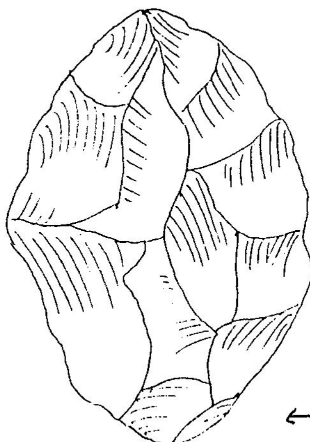

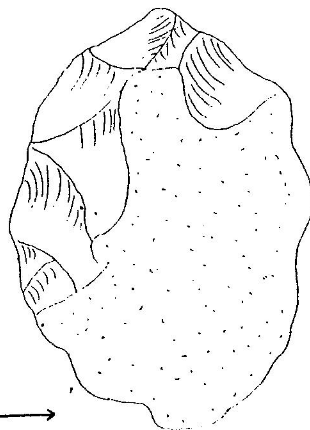
7

8

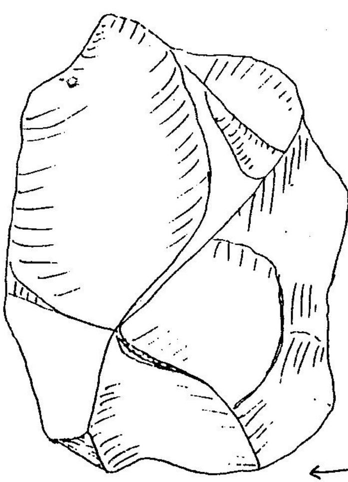
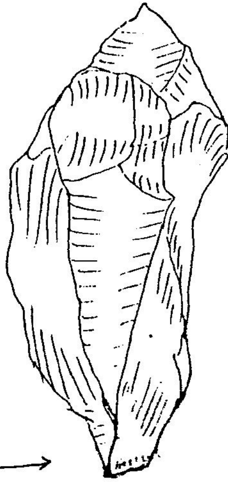

9

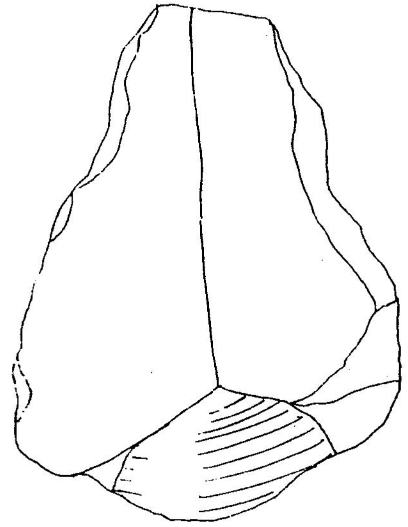
10

ಚಿತ್ರ : II   All Locality I except Nos 7 & 10 from L. II

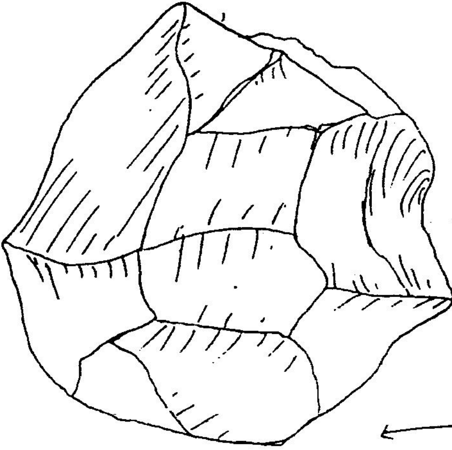
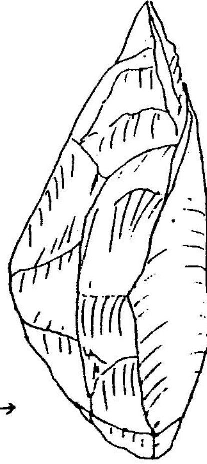
Nos 7 & 10 from L. II

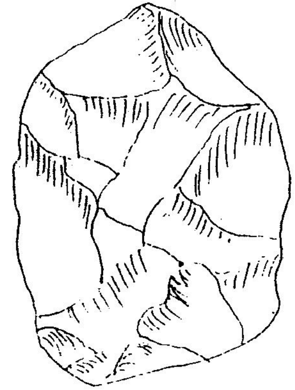
11

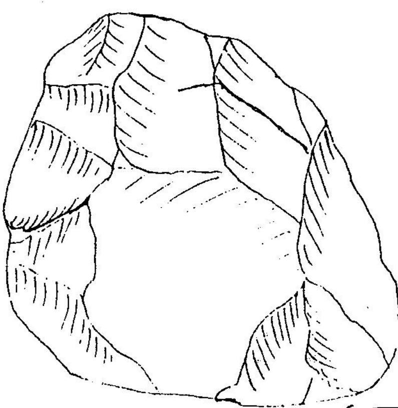
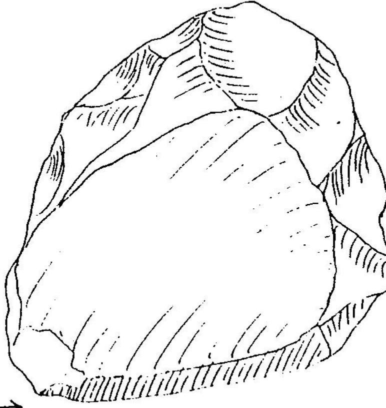
12

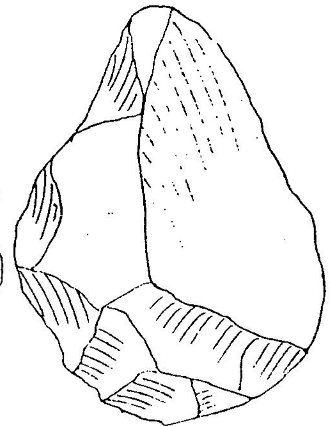
13

14

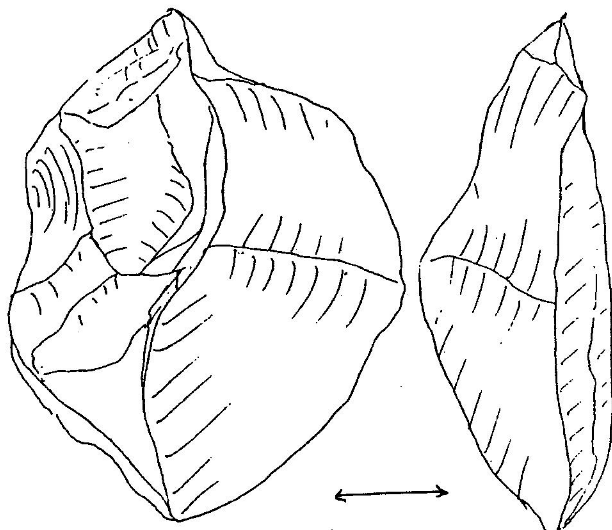

15

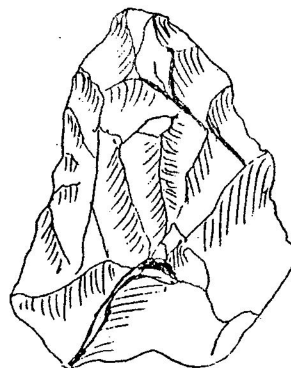

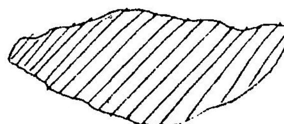
16

ಚಿತ್ರ : III Locality I

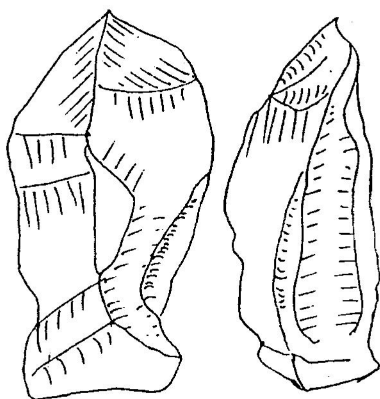

17

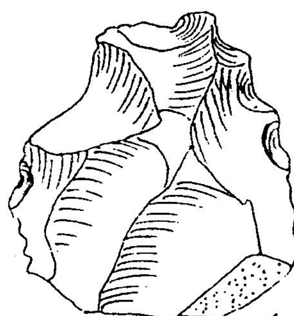

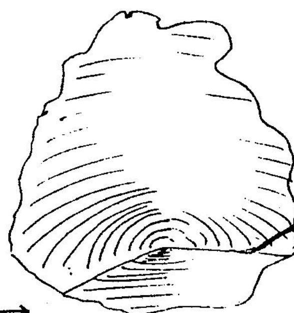

18

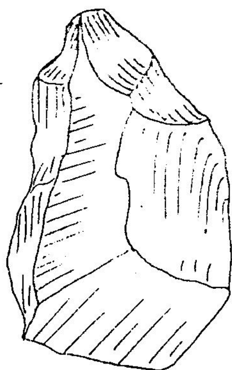

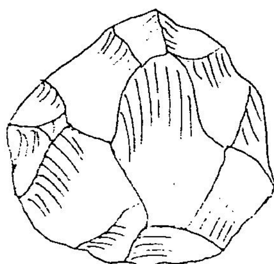
19

20

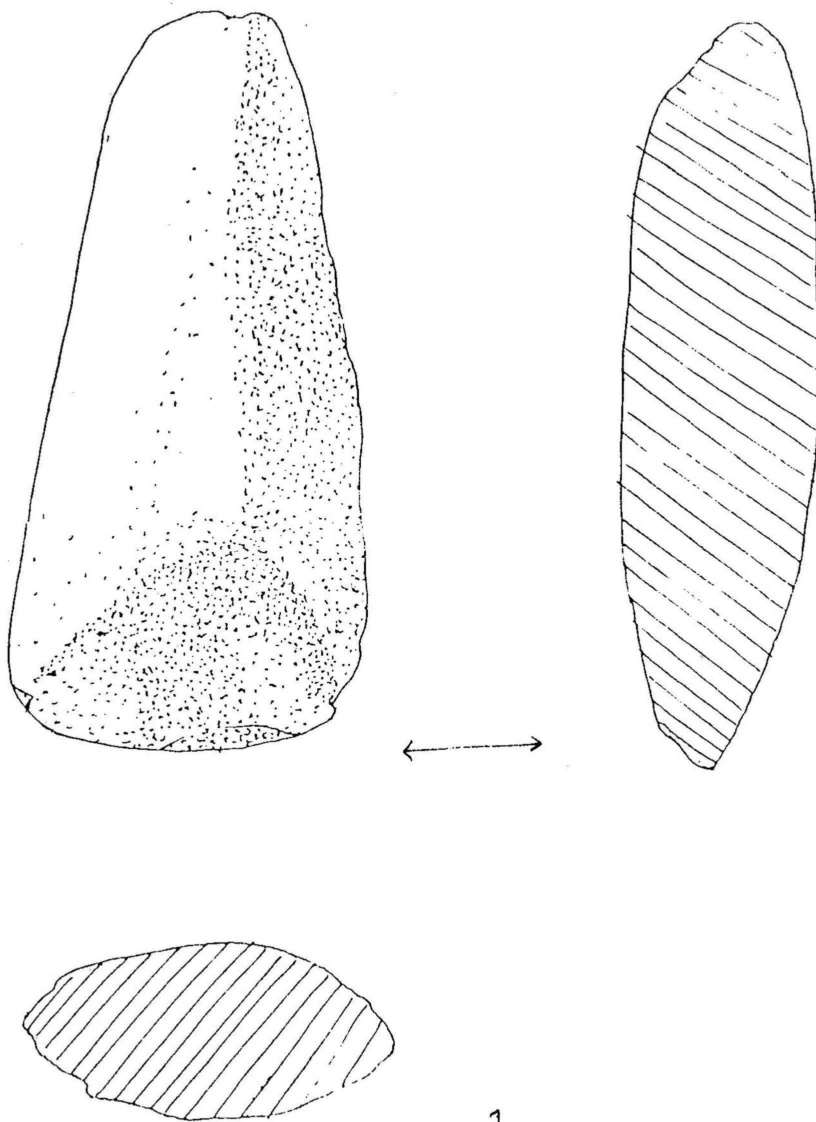
22

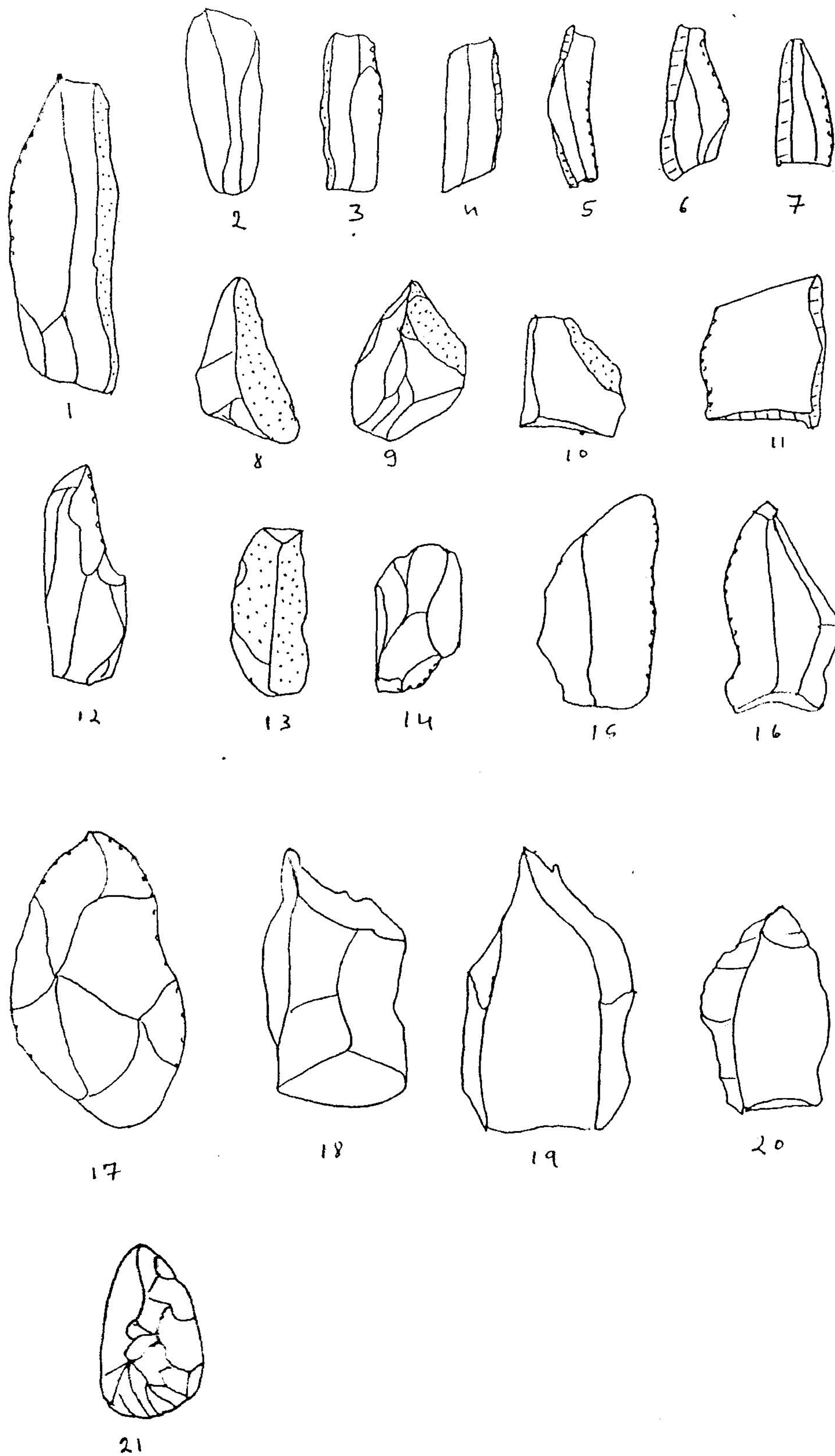
23

21

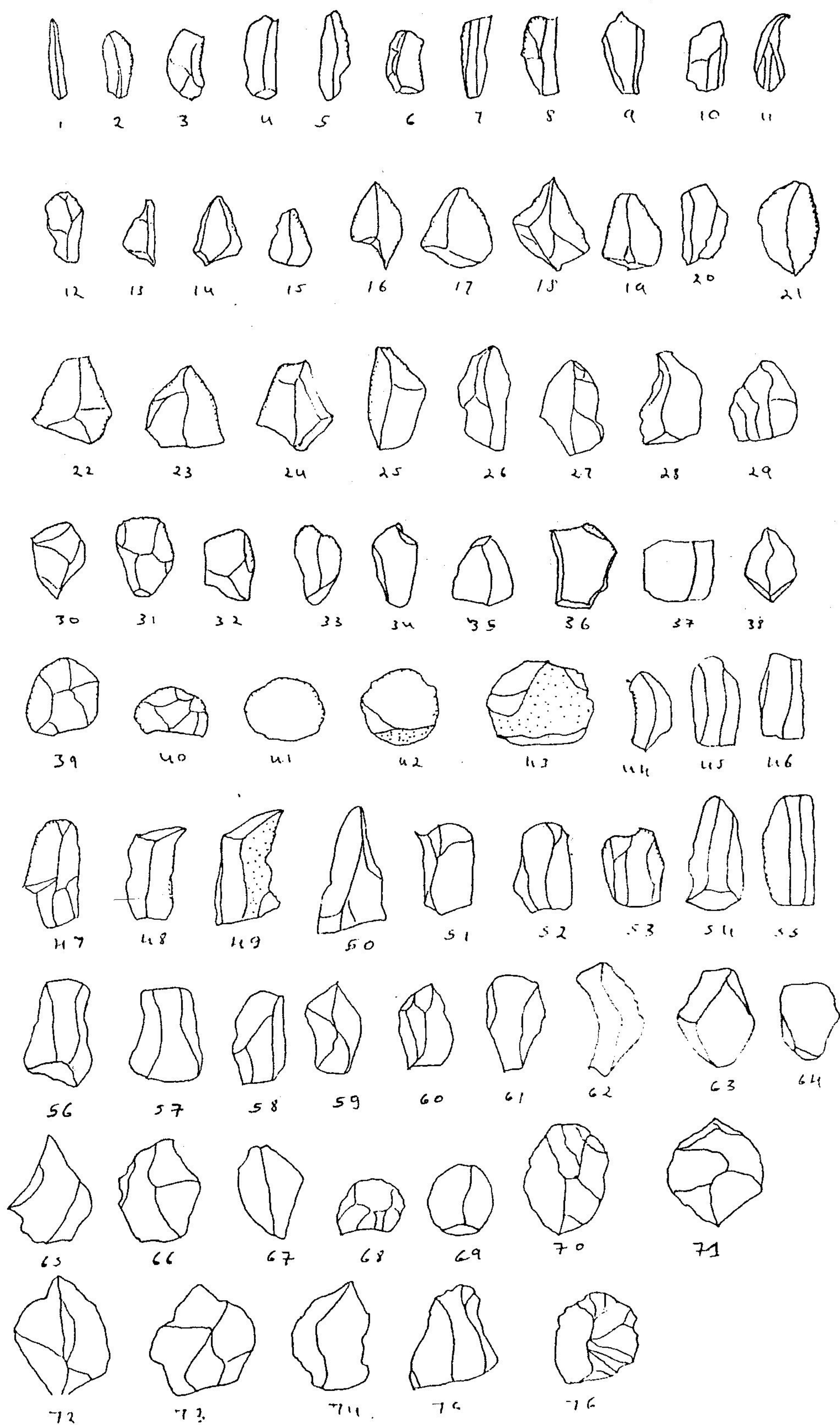
ಚಿತ್ರ : IV   All Locality I except 18 from L. II

ಚಿತ್ರ : V   Locality III

ಚಿತ್ರ : VI Locality I

ಚಿತ್ರ : VII Locality I

ಕೈಗೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಕೆಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.[7] ಸಂಕಾಲಿಯಾ ಅವರು ಈ ಕೈಗೊಡಲಿಗಳು ಅಂತ್ಯ ಅಶ್ಯೂಲಿಯನ್ ಕಾಲದವು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.[8] ಹಾಗಾಗಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಆದಿ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಒಂದೇ ; ಕಂದು ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ಅಥವಾ ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲು. ಅಂತ್ಯ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದು ಕ್ವಾಡ್‌ಜೈಟ್ ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದಲೇ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ತರವಿಂಗಡಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಈ ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವವರೆಗೂ ತೀರ ಖಚಿತವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನೆಲೆಗಳು ಆಯುಧ ಪ್ರಕಾರವೊಂದನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದ ಶಿಲಾಯುಗದ ಸರಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

(ಈ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ನನ್ನೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.)

---

7 ಸಂಕಾಲಿಯ, ಎಚ್. ಡಿ., "ಪ್ರಿ ಎಂಡ್ ಪ್ರೊಟೋ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂಡ್ ಪಾಕಿಸ್ಥಾನ್", ಡೆಕ್ಕನ್ ಕಾಲೇಜು, ಪೂಣಾ ಪು. ೧೭೩ ಹಾಗೂ ೧೫೧.

8 ಆಂಧ್ರದ ಚಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸಿಹೋರಾದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ.